

Dosarul nr.2ra-1358/22
2-20044304-01-2ra-26092022

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: V. Sanduța)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud.: N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău)

Î N C H E I E R E

02 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Banca Comercială
”Moldindconbank” Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de BC
”Moldindconbank” SA împotriva lui Renato Usatîi privind dezmințirea
informației,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 iunie 2022, prin care s-a
respins apelul declarat de Banca Comercială ”Moldindconbank” Societate pe
Acțiuni și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 20
septembrie 2021,

c o n s t a t ă :

La 04 mai 2021, BC ”Moldindconbank” SA a depus cerere de chemare în
judecată împotriva lui Renato Usatîi privind dezmințirea informației.

În motivarea acțiunii, a indicat că la 02 martie 2020, pe rețeaua de socializare
Facebook, și anume pagina lui Renato Usatîi, ultimul a inițiat o transmisiune în
direct cu denumirea: Плахотнюк попытается вывести 100 млн. евро из
Moldindconbank.

La 03 martie 2020, Renato Usatîi a plasat video-ul cu transmisiunea în direct
pe pagina web www.youtube.com și pe pagina sa web oficială -ww.ru1.md,
intitulând transmisiunea în direct: ”Renato Usatîi: Plahotniuc încearcă să scoată
100 de mln. euro din ”Moldindconbank”. CNA, Procuratura Generală, BNM, să nu
spuneți că n-ați știut.

În cadrul transmisiunii în direct, pârâtul a răspândit informații false care
lezează reputația profesională a BC ”Moldindconbank” SA.

Potrivit art. 24 alin.(1) din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de
exprimare, (1) reclamantul trebuie să dovedească că: a) pârâtul a răspândit
informația; b) informația îl vizează și este defăimătoare; c) informația constituie o
relatare cu privire la fapte și este în esență falsă; sau d) judecata de valoare nu se

bazează pe un substrat factologic suficient; e) existența și cuantumul prejudiciului cauzat.

Reclamantul a invocat că Renato Usatîi este o persoană cunoscută în Republica Moldova în virtutea calității sale de președinte al partidului politic "Partidul Nostru", dar și a poziției ocupate de primar al mun. Bălți și prin urmare, informațiile din transmisiunea în direct, răspândită de pârâțul Renato Usatîi, vizează nemijlocit Banca și este defăimătoare.

La min. 01:08 din transmisiunea în direct, pârâțul a afirmat în limba rusă că: "Este în Moldova Moldindconbank, instituție bancară. [...]", astfel, constatându-se în mod cert că, informația răspândită prin intermediul Transmisiunii în direct se referă la Bancă și, respectiv, în mod direct o vizează.

Defăimătoare sunt considerate informațiile care relatează despre încălcarea legilor și a normelor de conviețuire (normele morale), și astfel fac ca persoana să fie condamnată moral de opinia publică sau de unii indivizi în particular.

Însuși titlul transmisiunii în direct este defăimător – "Plahotniuc încearcă să scoată 100 mln. euro din Moldindconbank (în original "Плахотнюк попытается вывести 100 млн. евро из Moldindconbank"), și totodată, în cadrul transmisiunii în direct, pârâțul a menționat (în limba rusă) că: "furtul urmează să aibă loc în cel mai apropiat timp, probabil chiar în cele mai apropiate zile [...]" (min. 00:20); "în viitorul apropiat ei vor să scoată 100 milioane Euro în careva fonduri străine, pentru plasarea acestor bani, este o șmecherie curată, altfel nu poate fi numit, ei vor să scoată aceste 100 milioane Euro, ulterior vor spune că aceste fonduri străine și-au încetat activitatea" (min. 03:48).

Reclamanta consideră că pârâțul a răspândit informații defăimătoare despre Bancă, pretinzând că, din Banca reclamantă, în mod ilegal, se intenționează a fi scoasă suma de 100 milioane euro.

Drept consecință, Banca, de rând cu alte persoane menționate de către pârât, a fost condamnată moral de opinia publică, iar acest fapt se confirmă inclusiv prin numeroasele vizualizări ale transmisiunii în direct, atât pe rețeaua de socializare Facebook (peste 113 mii vizualizări), cât și pe YouTube, (circa 15 mii vizualizări), pe pagina web a pârâtului, și (peste 10 mii vizualizări), prin preluarea Transmisiunii în direct de către numeroase pagini de știri precum: www.stiri.md (link-ul cu știrea relevantă: <https://stiri.md/article/politica/usatii-plahotniuc-incearca-sa-scoata-100-de-milioane-din-moldindconbank>), ce deține peste 5 mii vizualizări; www.timpul.md (link-ul cu știrea relevantă: <https://www.timpul.md/articol/renatousatii-plahotniuc-se-pregatete-sa-retraga-100-de-milioane-de-euro-dinmoldindconbank-152871.html>) precum și prin comentariile persoanelor la transmisiunea în direct de pe rețeaua de socializare Facebook: Василий Рошка: "Если правительству до лампочки это предупреждение то нам надо бабки снимать наши кровные у БАНКА кто за"; Ник Ник: "Молдавские олигархи продолжают ...грабить молдавский народ."; Ана Chirila: "Toți sau bătut pentru putere sa poata fura poporul muncitor .Hoții nu se mai termină"; Dan Vizitiu: "Расстрелять нужно этих животных".

Astfel, urmare a răspândirii informației defăimătoare, Banca din start va fi percepută drept o entitate de rea-credință, iar clienții actuali ai Băncii ar putea să-și piardă încrederea, potențialii clienți putând refuza să intre în relații de afaceri cu

Banca, din motivul neîncrederii apărute, situație ce ar fi datorată acțiunilor pârâtului, care reprezintă nimic altceva, decât o lezare esențială a reputației profesionale a Băncii.

Judecata de valoare menționată de către pârât, nu se bazează pe un substrat factologic suficient.

Potrivit art.2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64/2010, defăimarea reprezintă răspândirea informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei, informație însemnând orice expunere de fapt, opinie sau idee sub formă de text, sunet și/sau imagine; judecata de valoare reprezintă o opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit; judecata de valoare fără substrat factologic suficient, este judecata de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată până la falsitate.

Reclamantul a susținut că opinia pârâtului referitoare la așa-zisa ”scoatere” a 100 milioane euro din Bancă, este lipsită de un substrat factologic, BC Moldindconbank este una din cele mai mari și performante bănci din țară, care activează în regim normal, în limitele cadrului legal existent, deservind cu succes în prezent circa 800 mii de clienți, fapt în legătură cu care BNM a ridicat regimul de intervenție timpurie, constatând în acest sens o stabilitate financiară și legală.

Nu există premise și careva temeuri de a presupune, mai ales dovezi că prin intermediul Băncii, cineva urmează să scoată ilegal mijloace bănești, opinia neîntemeiată a pârâtului privind pretinsul exod al mijloacelor bănești din Bancă este lipsită de substrat factologic.

Reclamanta a indicat, că nu este o persoană publică, în sensul Legii nr.64/2010, însă informația se referă la o chestiune de interes public, iar cele invocate de pârât se încadrează în temeiul art.18 alin. (2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64/2010. Informația defăimătoare răspândită poartă un caracter de interes public, or, Banca este o entitate de importanță sistemică, care are mii de clienți și, respectiv, eventualele probleme legate de această bancă trezesc interesul unei părți din societate, Banca pe parcursul a mai mult timp fiind în atenția societății în contextul supravegherii instituite asupra sa.

Reclamantul a solicitat obligarea lui Renato Usatîi să dezmință informația falsă și defăimătoare pe care a răspândit-o, în același mod în care acesta a fost răspândită și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin Hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 20 septembrie 2021, acțiunea înaintată de BC ”Moldindconbank” SA împotriva lui Renato Usatîi privind dezmințirea informației, s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că din conținutul informațiilor expuse de către Renato Usatîi, în spațiul public, în spațiul public nu cumulează cele 3 condiții necesare pentru a permite reclamantei rectificarea sau dezmințirea informației, în conformitate cu art.7 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, 14 citat supra, și anume: declarațiile trebuie să îndeplinească aceste 3 condiții cumulativ: a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient; b) au un caracter defăimător; c) permit identificarea persoanei vizate de informație.

Instanța a constatat că aceste declarații operează cu un limbaj emfatic, cu expresii de probabilitate și ipotetice, fiind vorba, mai curând, de opinia personală a pârâtului, decât de un fapt cert.

Astfel, nu există temei de apărare a reputației profesionale a Băncii reclamante, deoarece reclamanta nu a probat prin ce anume a fost lezată reputația profesională, dat fiind faptul că declarațiile pârâtului s-au referit la presupusele intenții ale unei terțe persoane, declarațiile sale purtând un caracter de judecată de valoare sau opinie și atitudine personală vizavi de subiectul expus în respectivul video (transmisiune).

Formularea de opinii este legată de perceperea subiectivă a realității de către pârât și de aceea, este imposibil a se demonstra corespunderea lor realității, respectiv cererea reclamantului de a obliga pârâtul să-și dezmințască propria opinie, este neîntemeiată.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 12 octombrie 2021, BC "Moldindconbank" SA a declarat apel, solicitând casarea hotărârii Judecătoriai Chișinău, sediul Centru din 20 septembrie 2021, și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 iunie 2022, s-a respins apelul declarat de BC "Moldindconbank" SA și s-a menținut hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Centru din 20 septembrie 2021.

La 02 septembrie 2022, Patrașcu Cristina, reprezentat de avocatul Burlaca Ștefan a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2022, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivare a invocat că instanța de apel a interpretat eronat prevederile Legii cu privire la libertatea de exprimare nr.64/2010.

Instanța de apel a constatat eronat că declarațiile făcute de către Renato Usatîi în spațiul public, nu cumulează cele 3 condiții necesare pentru a permite reclamantei rectificarea sau dezmințirea informației.

Recurentul a susținut că a probat toate circumstanțele necesare, după cum prevede art. 24 alin. (1) din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, informația fiind răspândită anume de către pârât, ultimul nu a negat acest fapt, iar informația răspândită vizează banca și este defăimătoare, în sensul art.2 din Legea nr. 64/2010.

Ca temei de drept recurentul a invocat prevederile art. 432 alin.(2) lit. a) și c) din Codul de procedură civilă.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs reține că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 23 iunie 2022.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Potrivit scrisorii de comunicare de la fila dosarului 142 instanța de apel a expediat părților decizia motivată la 28 iulie 2022, respectiv depunerea recursului la 15 septembrie 2022, se încadrează în dispoziția art. 434 Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității

recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 26 septembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat la 28 septembrie 2022 (f.d.163).

Până la data examinării referinței, intimatul nu a manifestat opțiunea de a depune referință.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de

admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Banca Comercială "Moldindconbank" Societate pe Acțiuni, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de către Banca Comercială "Moldindconbank" Societate pe Acțiuni.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecători

Dumitru Mardari

Galina Stratulat

Victor Burduh